

Uranometria niemieckiego prawnika Auksburga, Jahanna Bayera przedstawiała 48 konstelacji Ptolemeusza i 12 nowych nieba południowego, umieszczonych dzięki nawigatorowi Duńskiemu Pieterowi Dirkszoonowi Keyserowi. Dzieło to, wydane w 1603, było bardzo popularne i zapoczątkowało zwyczaj oznaczania gwiazd literami greckimi. Nie zawsze jednak gwiazdy (alpha) były najjaśniejsze: np Betelgese to alfa, a Rigel to beta Ori.

Firmamentum Sobiescianum Heweliusza, wydane pośmiertnie w 1690r, zawierało 1500 gwiazd i 11 nowych gwiazdozbiorów (7 zostało do dziś). Wszystkie pomiary Heweliusz wykonywał instrumentami bez soczewek.

Historia Coelestis Britannica i Atlas Coelestis, angielskiego astronoma Johna Flamsteeda, wydany pośmiertnie w 1725, zawiera 3000 gwiazd zmierzonych teleskopowo. Tzw. numeracja Flamsteda (nry gwiazd od 1 do x) została dodana do kolejnego wydania katalogu przez francuskiego astronoma J. J. Lalande w 1783r. Gwiazdozbiory zostały oddane zgodnie z opisem ptolemejskim.

Uranographia niemieckiego astronoma Johanna E. Bodego zawiera 17000 lat. Zawarł w nim ponad 100 gwiazdozbiorów. To był jeden z ostatnich atlasów z artystycznymi wizjami gwiazdozbiorów, późniejsze były bardziej techniczne.

MUA w 1928r ustaliła ostateczną listę 88 gwiazdozbiorów wraz z ich precyzyjnymi granicami.

Minimum astrometrii

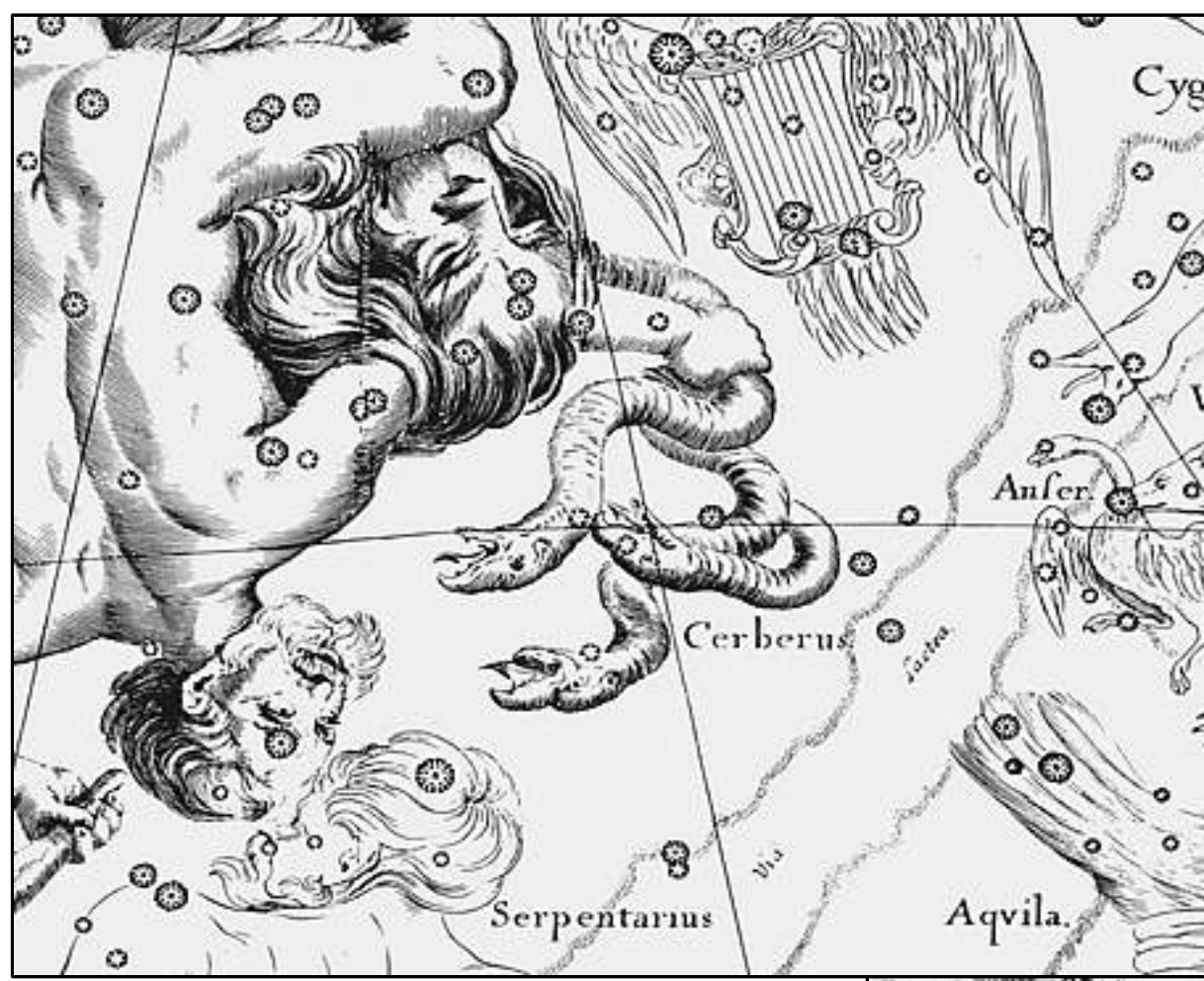
Krzysztof Kamiński

Johann Bayer Uranometria (1603) - Herkules

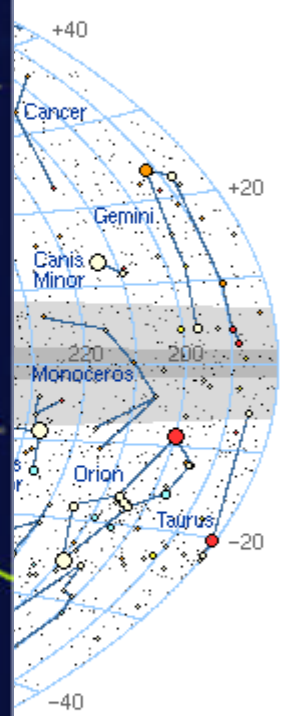
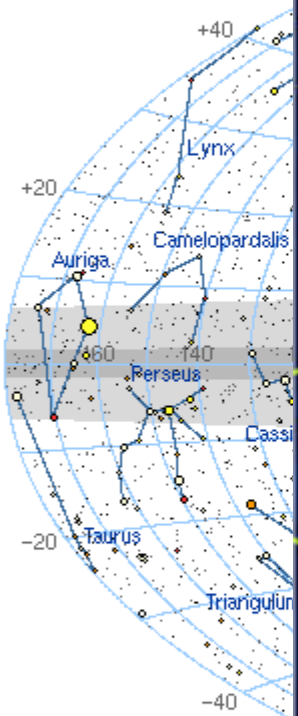
Johannes Hevelius (1690) - Woźnica

Bode – nie istniejący już gwiazdozbiór Cerbera

Heweliusz – nie istniejący już gwiazdozbiór Cerbera

4 5 6

Współczesne atlasy nieba i programy komputerowe zawierają dużo więcej informacji niż ich historyczni prekursorzy:

- gwiazdy zmienne;
- gwiazdy podwójne i wielokrotne;
- gromady, mgławice, galaktyki;
- radianty meteorów;

Dodatkowo w komputerze:

- pozycje Słońca, Księżycy, planet i ich księżyców, komet, planetoid, sztucznych satelitów, zaćmienia, zakrycia, meteory itd.
- niekiedy nawet ruchy gwiazd;

Astronomiczna notacja kątów

$$15^{\circ} = 1^{\text{h}}$$

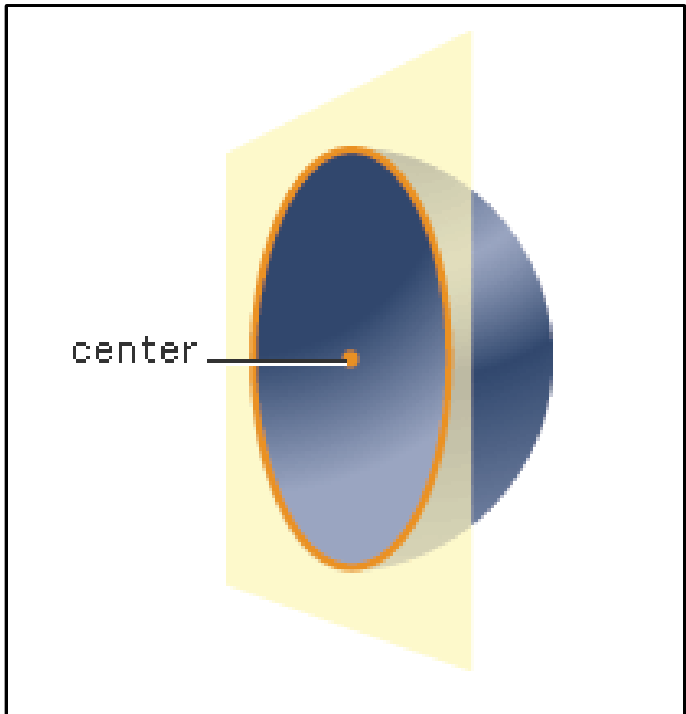
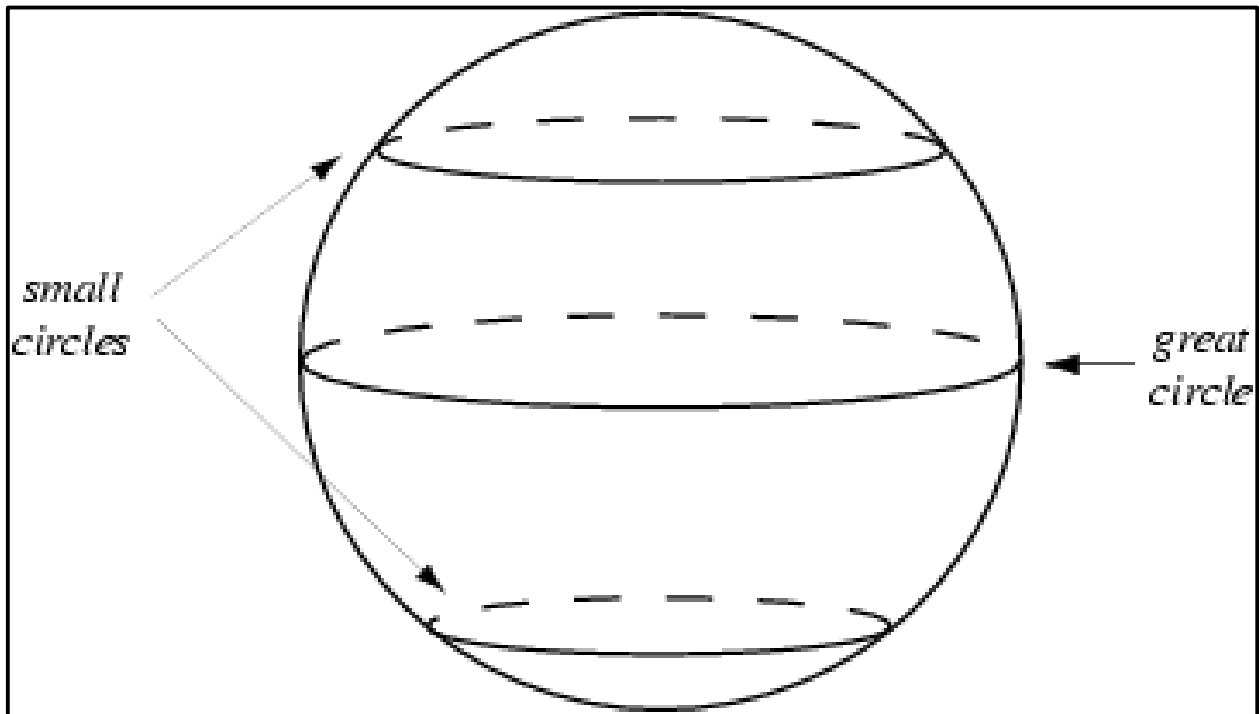
$$16^{\circ} 27' 37''.5 = 1^{\text{h}} 5^{\text{m}} 50^{\text{s}}.033$$

$$0.001'' = 1 \text{ mas}$$

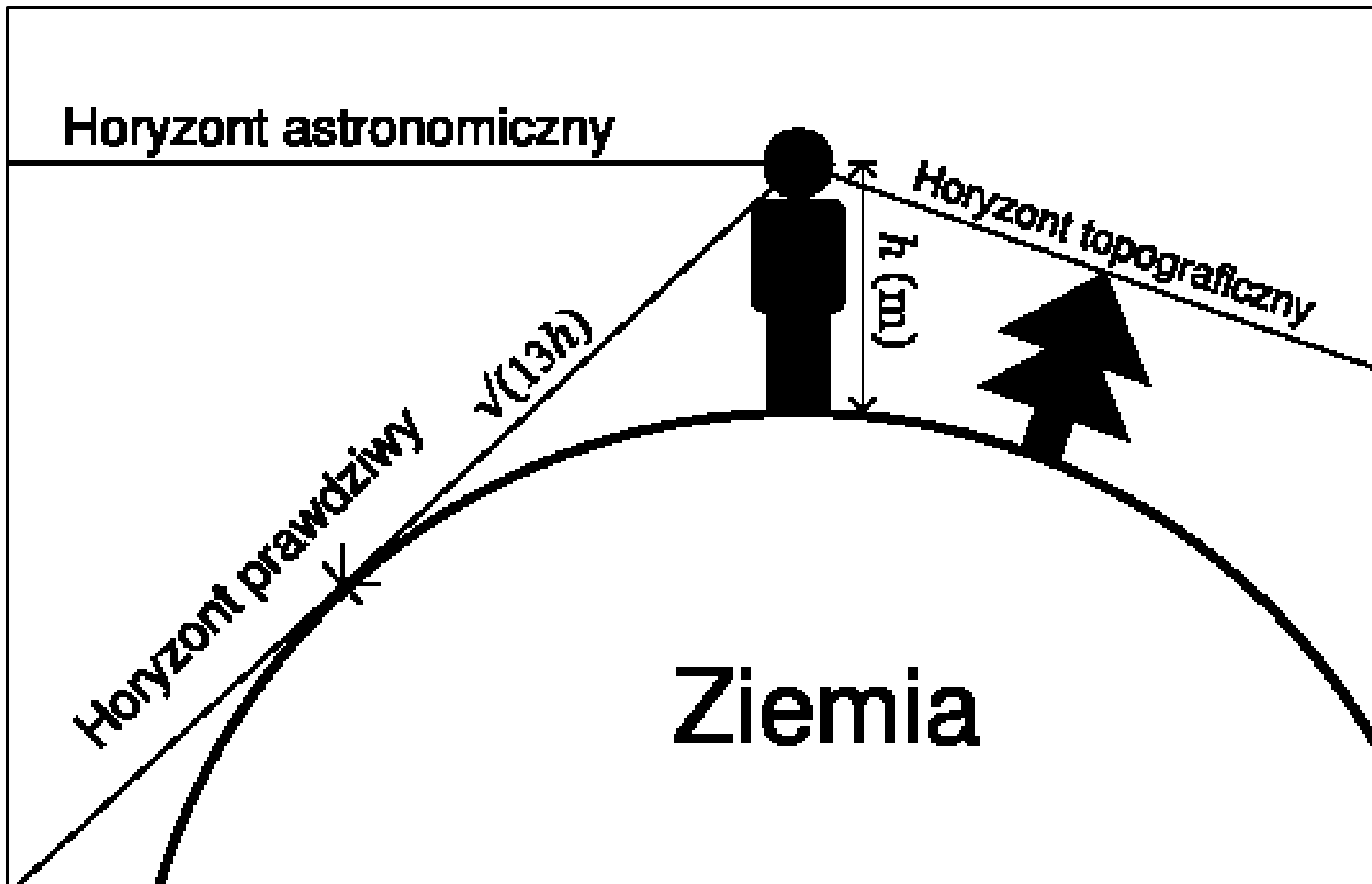
$$0.000001'' = 1 \mu\text{as}$$

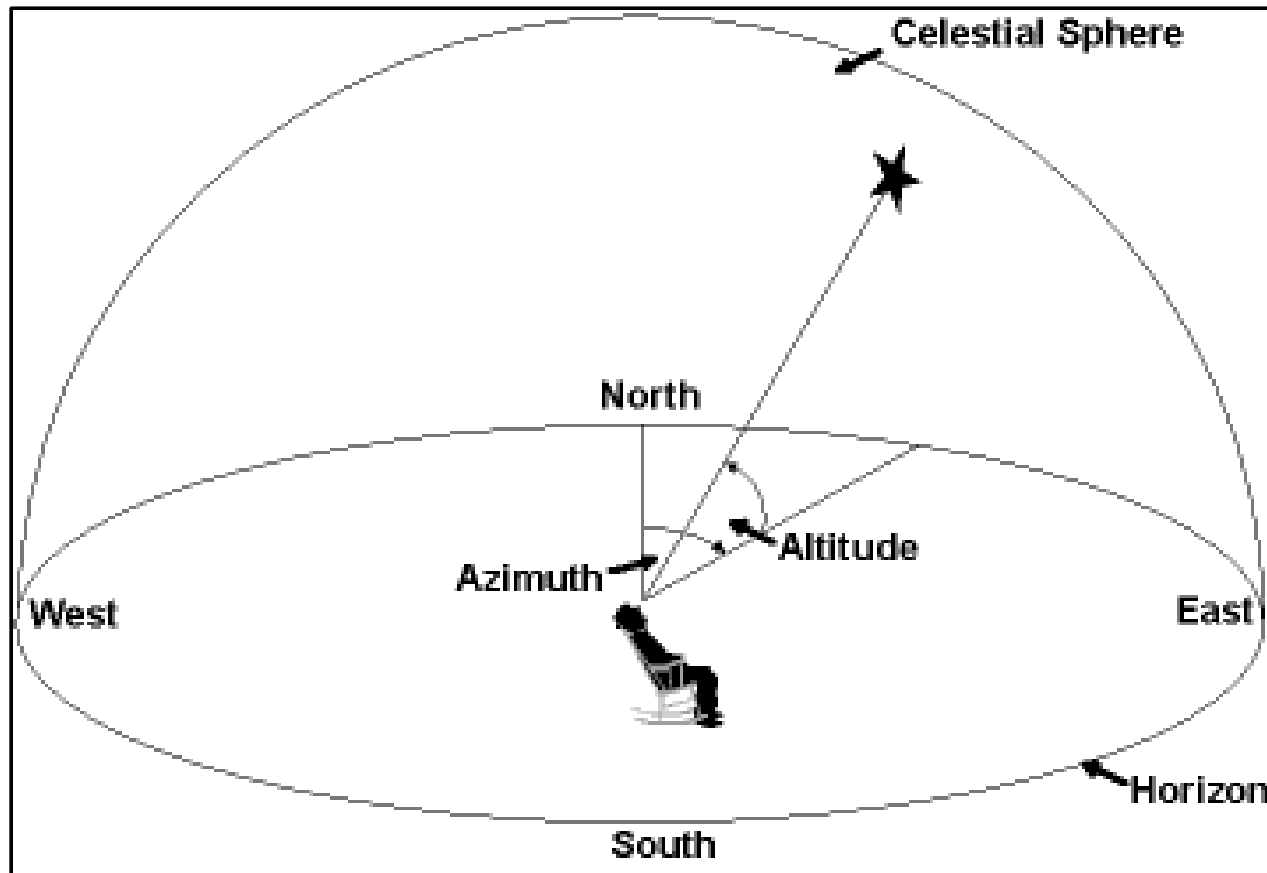
Sfera niebieska (firmament, sklepienie niebieskie)

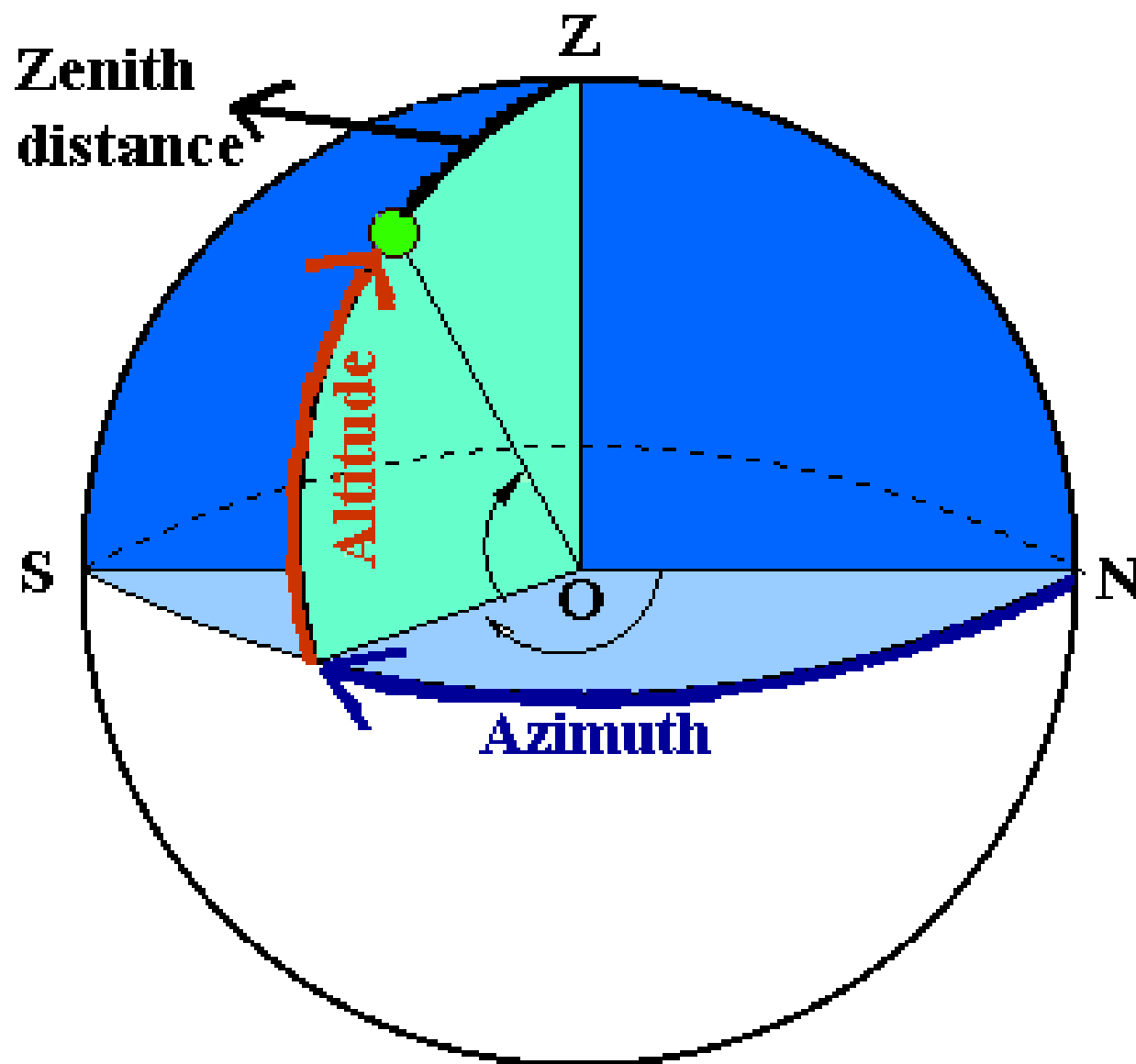
Horyzont

Układ współrzędnych horyzontalnych

Horyzont, punkty kardynalne, azymut i wysokość.

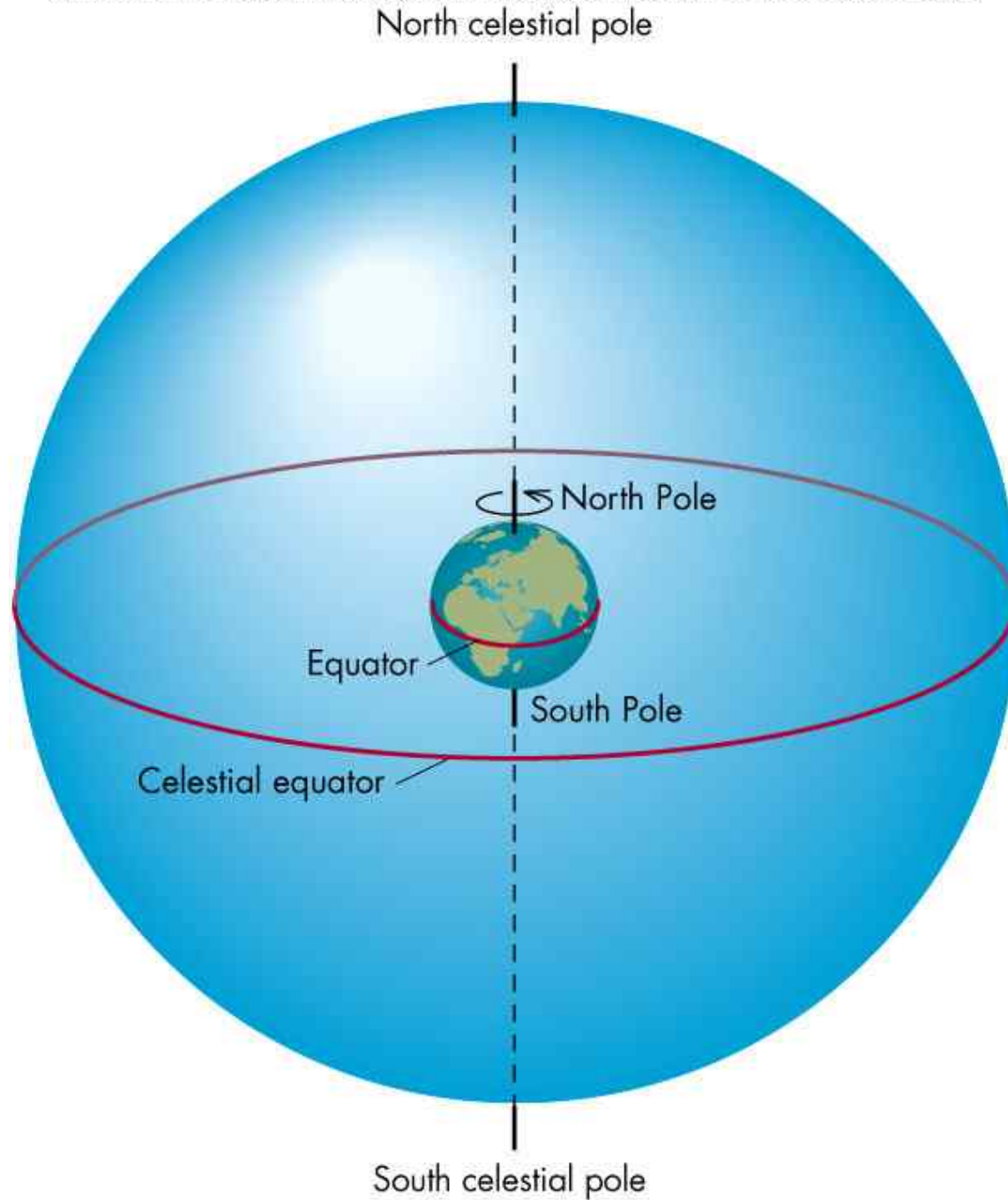

Zenit, nadir, odlegość zenitalna.

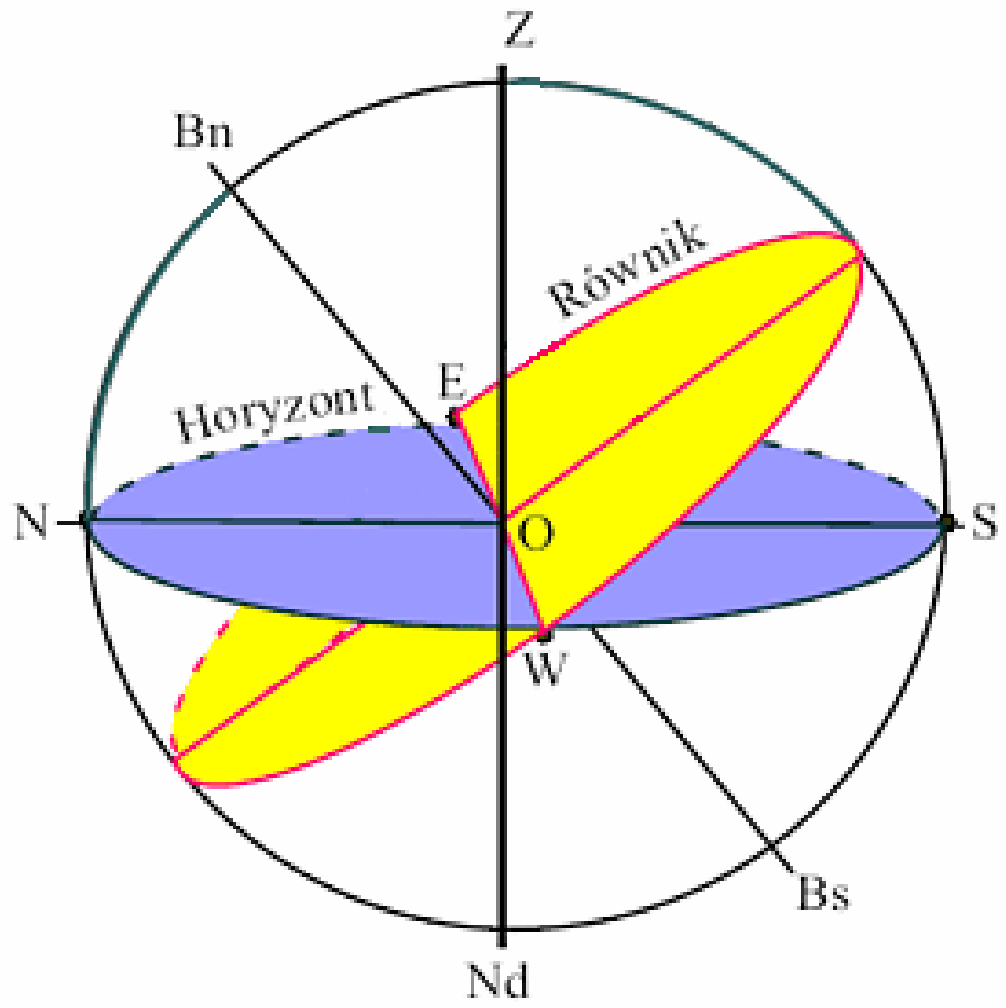
Zmiany współrzędnych horyzontalnych ciał niebieskich

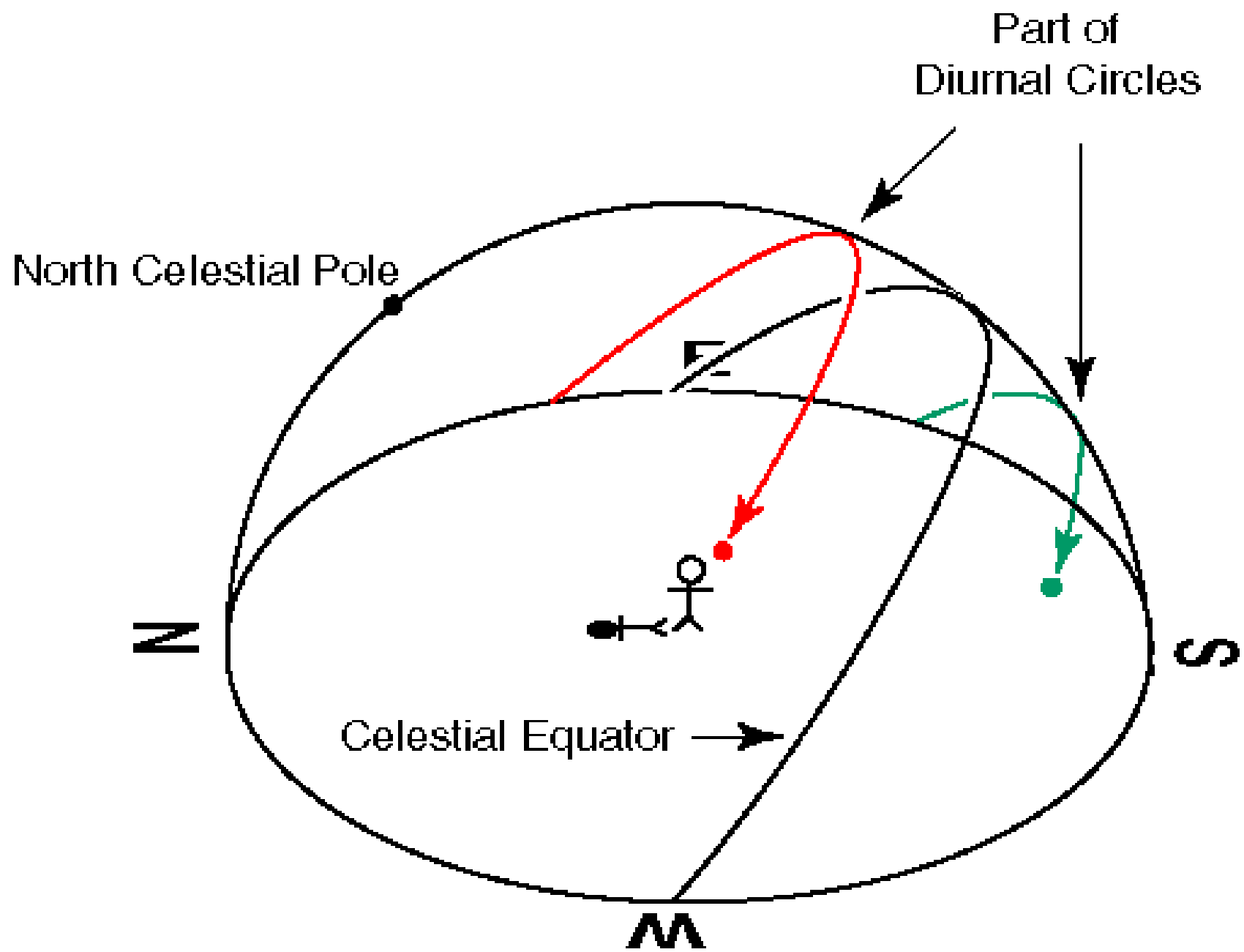
© David Miller/DMI

Bieguny świata – gwiazda Polarna

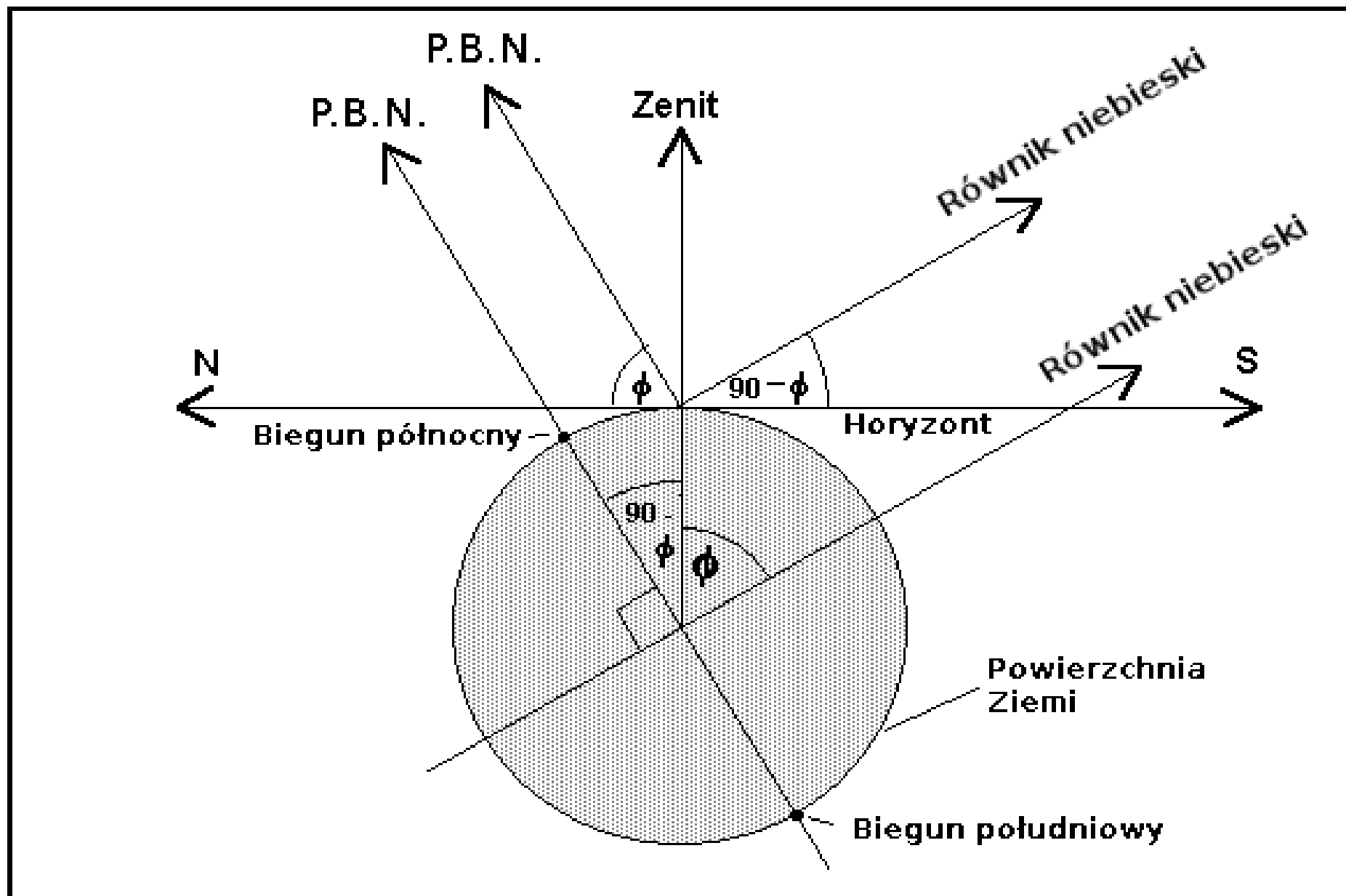

Południk miejscowy

Szerokość geograficzna = wysokość bieguna świata nad horyzontem

Górowanie (kulminacja górna)

Dołowanie (kulminacja dolna)

Wschód, Zachód, Północ, Południe, Zenit, Nadir

A)

$A=0-180$

$h=0$

B)

$A=180-360$

$h=0$

C)

$A=0$ lub $A=180$

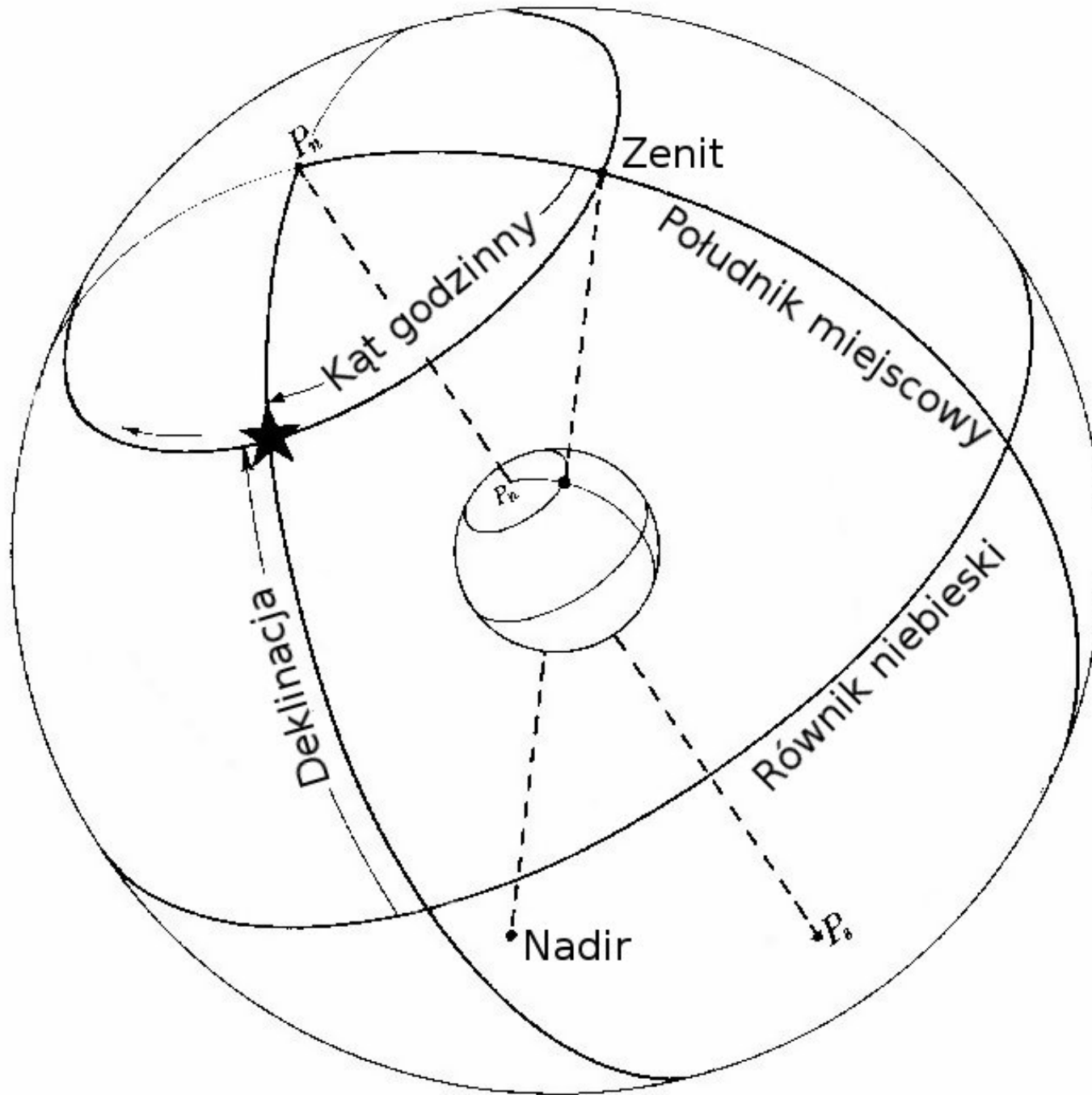
$h=0-90$

D)

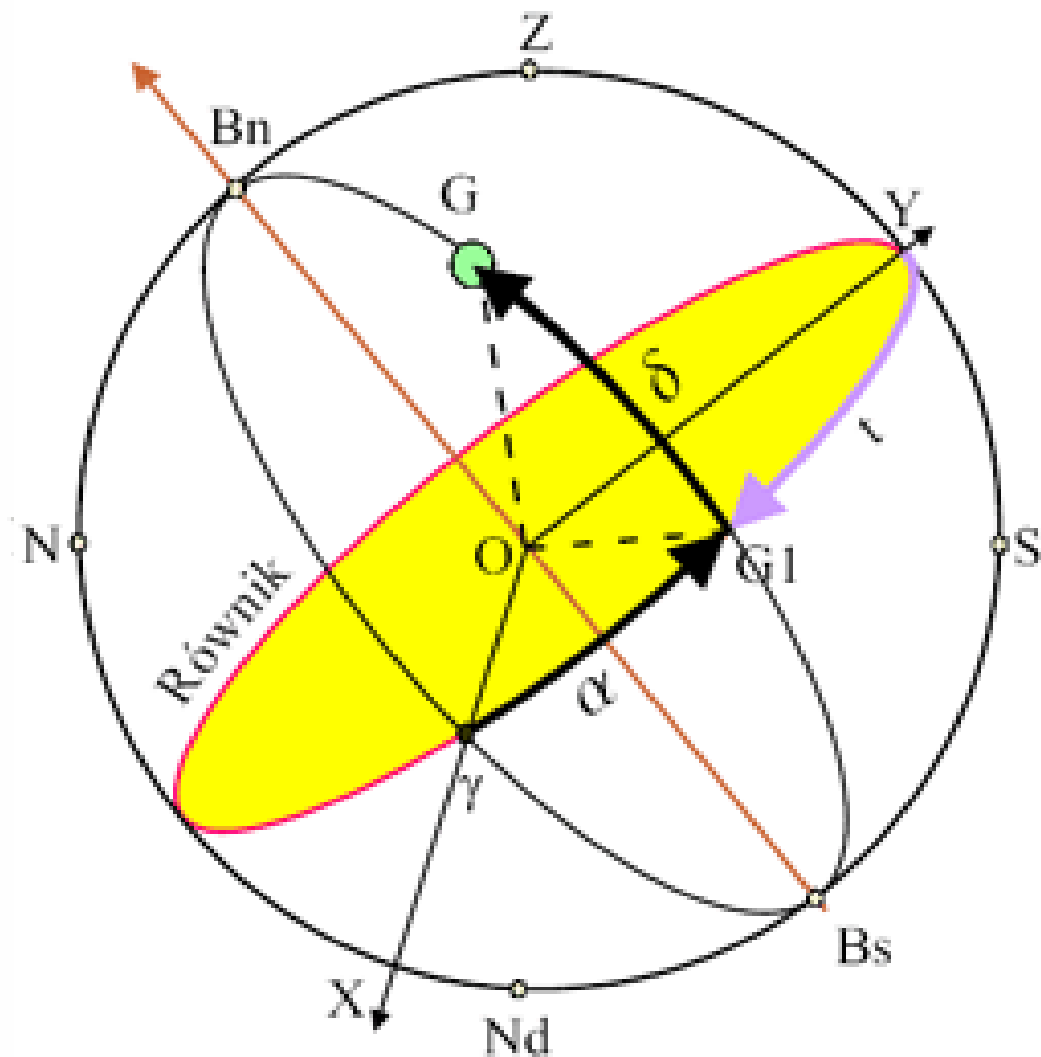
$A=0$

$h=0-\varphi$

Układ współrzędnych równikowy godzinny

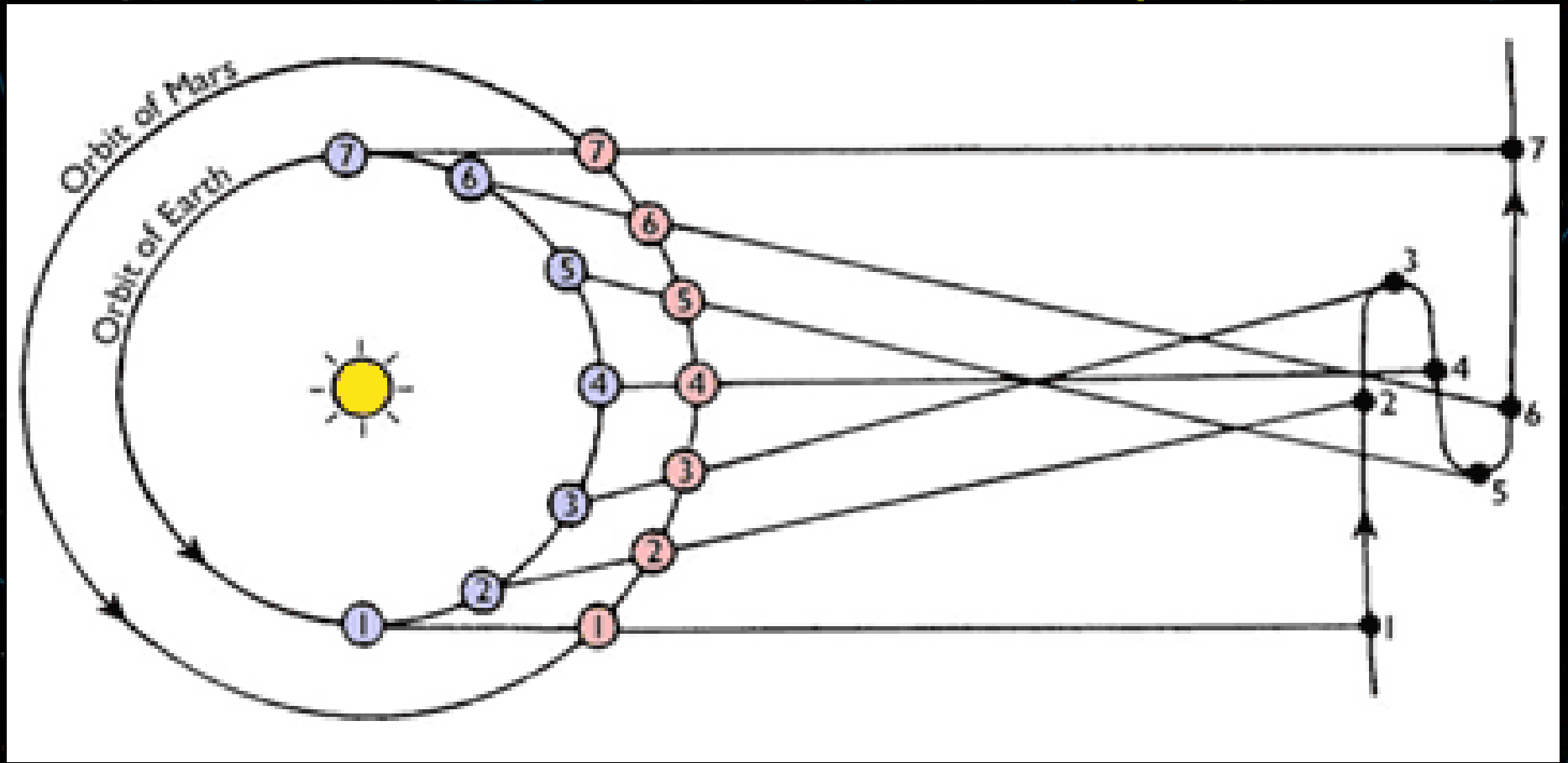
Układ współrzędnych równikowy równonocny

α - rektascensja

δ - deklinacja

γ - punkt Barana (punkt równonocy wiosennej)

Pisces

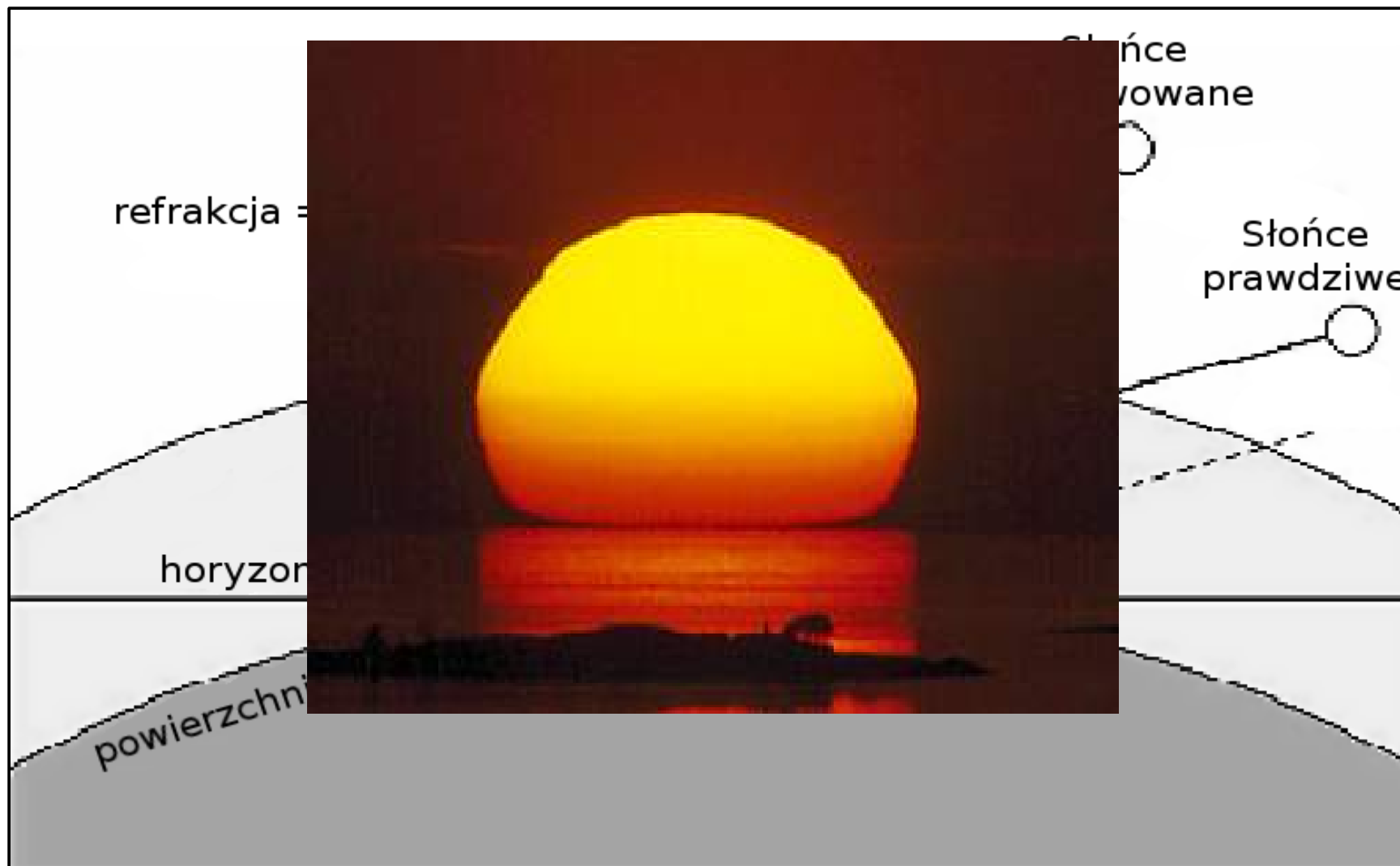
6/21

7/1

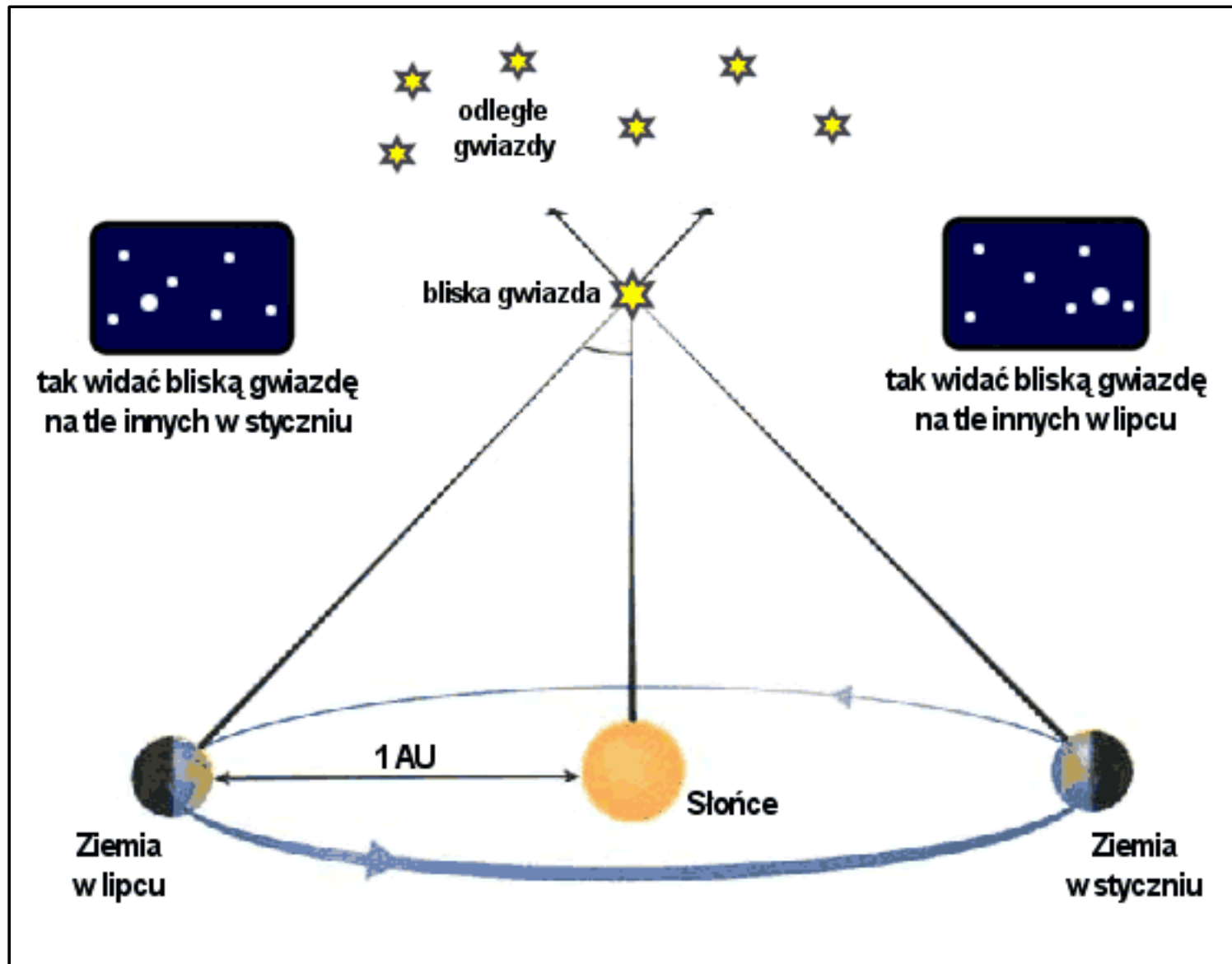
3/25

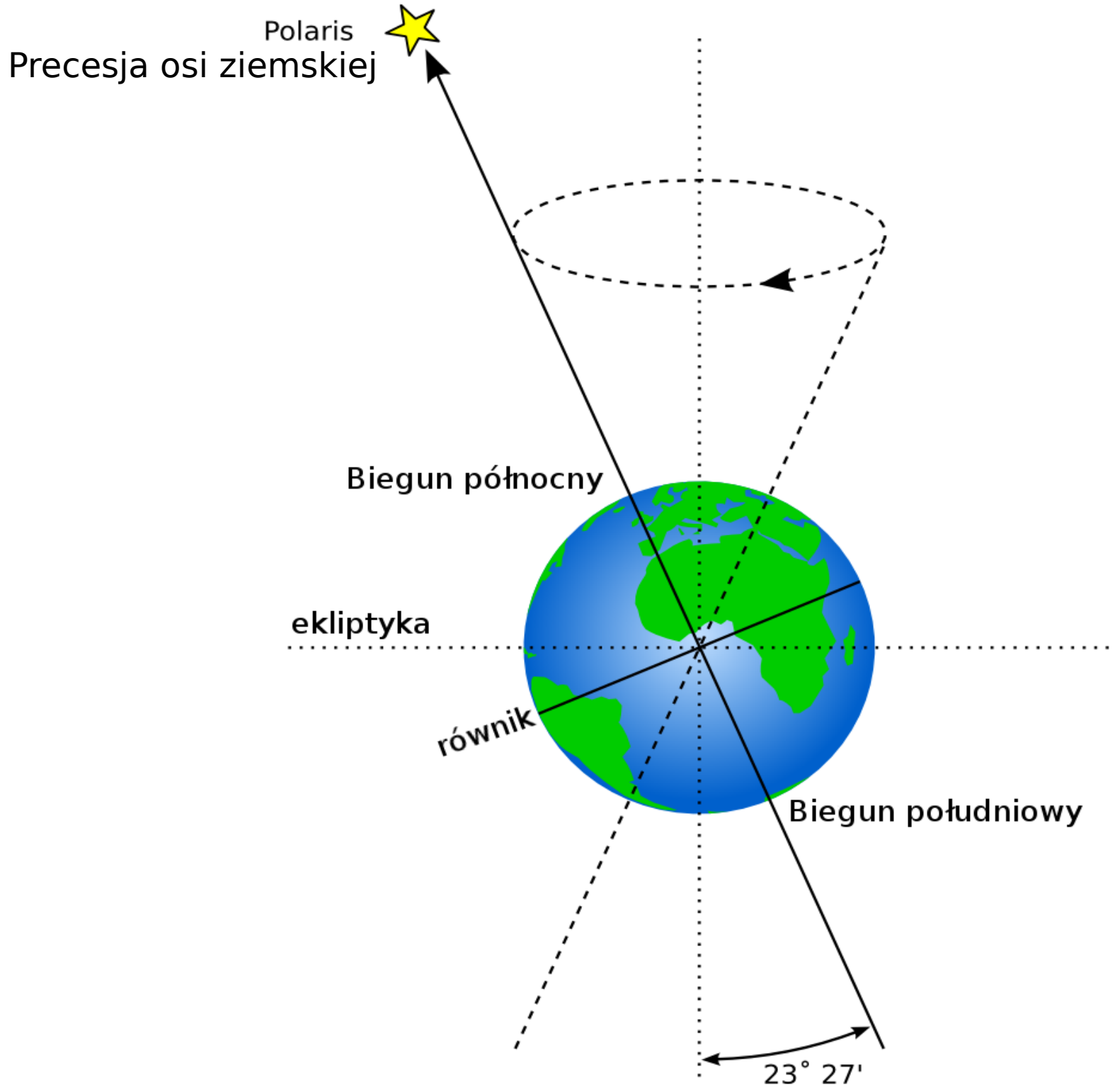
Wady współrzędnych równikowych (równonocnych)

- refrakcja (atmosfera);
- paralaksa (pozycja obserwatora);
- precesja i nutacja (oś Ziemi);
- aberracja (ruch obserwatora);

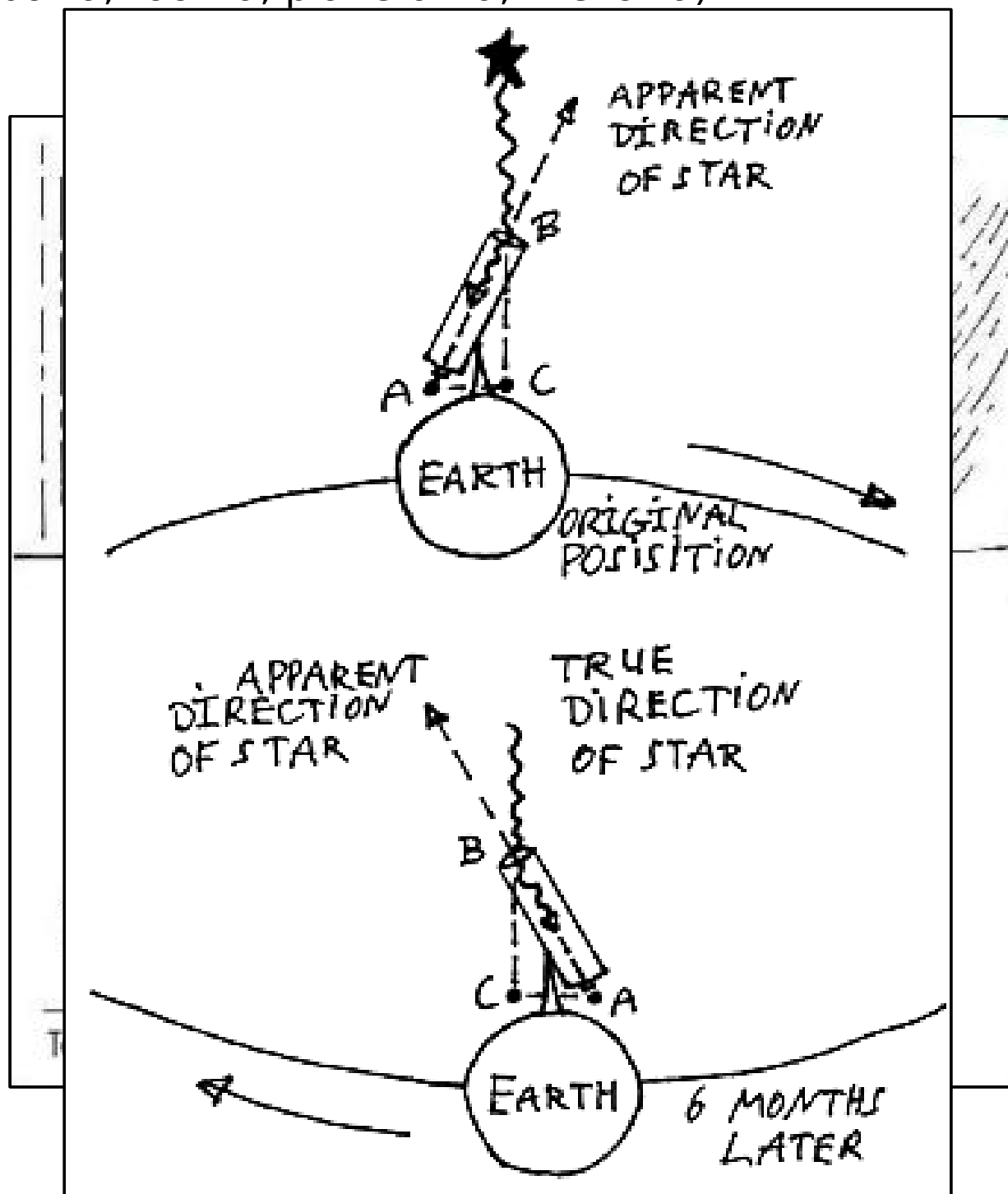
Paralaksa roczna

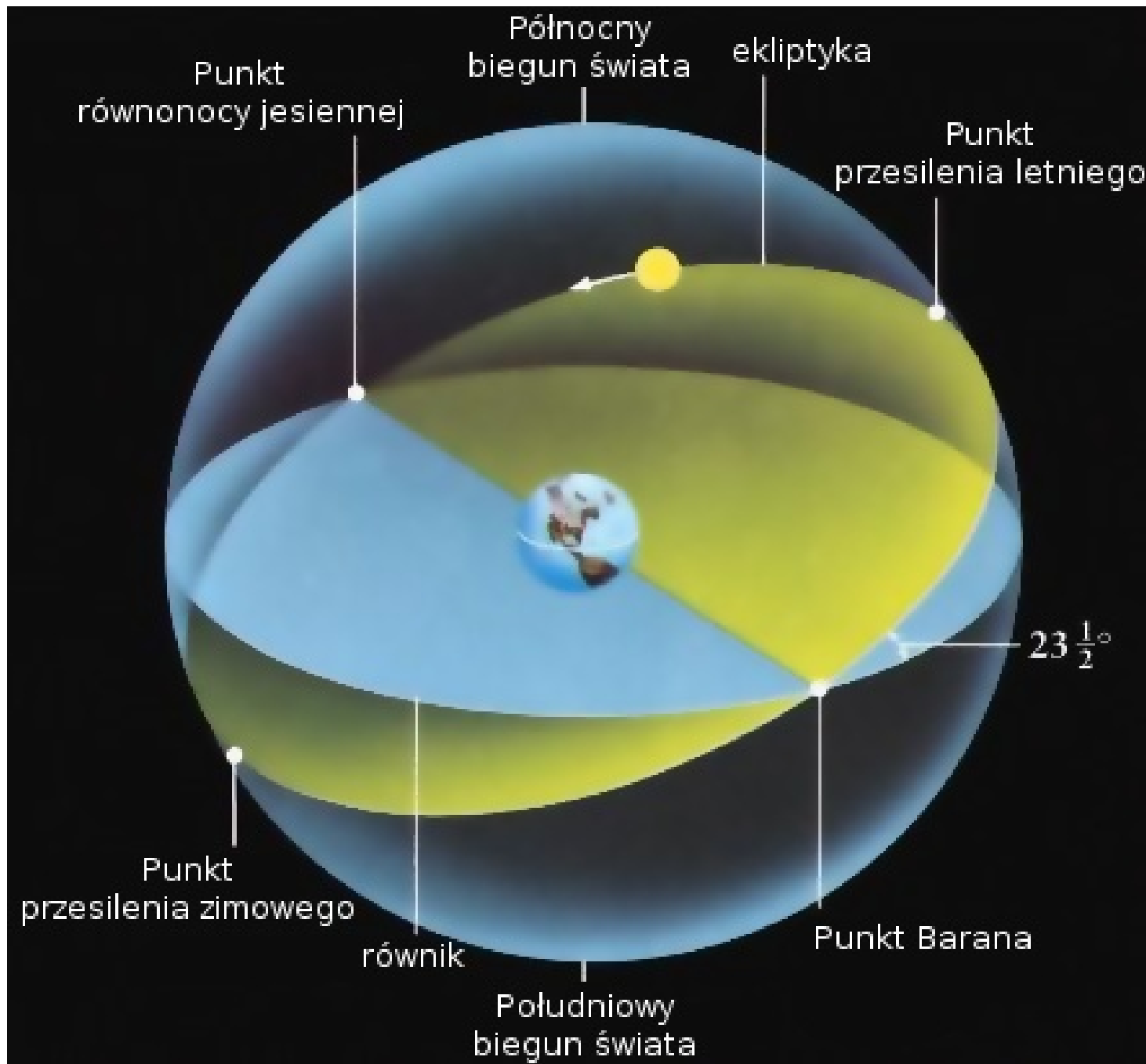
Aberracje (dobowa, roczna, planetarna, wiekowa)

Ekliptyka

Punkt Barana

Promienie słoneczne

Oś Ziemi

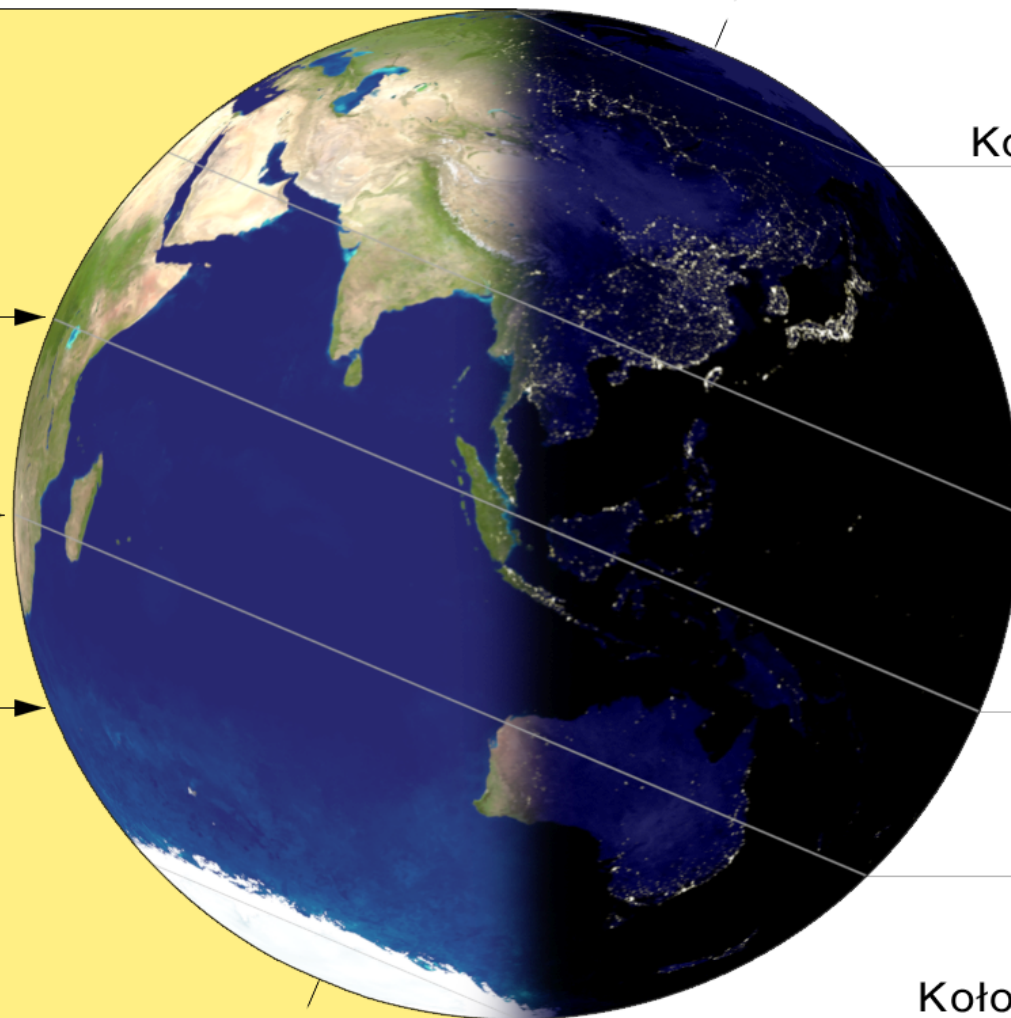
Koło podbiegunowe północne

Zwrotnik Raka

Równik

Zwrotnik Koziorożca

Koło podbiegunowe południowe

Zadanie:

Wyliczyć graniczne deklinacje gwiazd okołobiegunowych, wschodzących i zachodzących oraz niewidocznych z Poznania ($\varphi = 52^\circ$).

Poustawiać szklaną kulę na różne przypadki.

Pokazać mapy i katalogi gwiazd ze współrzędnymi równonocnymi.

Pokazać program komputerowy z różnymi współrzędnymi.